

REZOLUCJA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO (UE) 2018/1458**z dnia 18 kwietnia 2018 r.****zawierająca uwagi stanowiące integralną część decyzji w sprawie absolutorium z wykonania budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia Shift2Rail za rok budżetowy 2016**

PARLAMENT EUROPEJSKI,

- uwzględniając swoją decyzję w sprawie absolutorium z wykonania budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia Shift2Rail za rok budżetowy 2016,
 - uwzględniając art. 94 Regulaminu i załącznik IV do Regulaminu,
 - uwzględniając sprawozdanie Komisji Kontroli Budżetowej oraz opinię Komisji Transportu i Turystyki (A8-0076/2018),
- A. mając na uwadze, że Wspólne Przedsięwzięcie Shift2Rail („Wspólne Przedsięwzięcie”) ustanowiono w czerwcu 2014 r. na okres 10 lat na mocy rozporządzenia (UE) nr 642/2014 („rozporządzenie ustanawiające Wspólne Przedsięwzięcie”);
- B. mając na uwadze, że jego członkami założycielami są Unia, reprezentowana przez Komisję, i partnerzy z sektora kolejowego (główne zainteresowane strony, w tym producenci urządzeń kolejowych, przedsiębiorstwa kolejowe, podmioty zarządzające infrastrukturą i ośrodki badawcze); mając na uwadze, że inne podmioty mogą uczestniczyć we Wspólnym Przedsięwzięciu jako członkowie stowarzyszeni;
- C. mając na uwadze, że celami Wspólnego Przedsięwzięcia są: a) realizacja jednolitego europejskiego obszaru kolejowego; b) zwiększenie atrakcyjności i konkurencyjności europejskiego systemu kolei; c) zapewnienie przejścia z transportu drogowego na kolejowy; oraz d) utrzymanie dominującej pozycji europejskiego sektora kolejowego na rynku światowym;
- D. mając na uwadze, że Wspólne Przedsięwzięcie funkcjonuje autonomicznie od maja 2016 r.;

Uwagi ogólne

1. stwierdza, że sprawozdanie Trybunału Obrachunkowego dotyczące sprawozdania finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia za rok zakończony w dniu 31 grudnia 2016 r. („sprawozdanie Trybunału”) przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach sytuację finansową Wspólnego Przedsięwzięcia na dzień 31 grudnia 2016 r., wyniki jego transakcji, przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto za zakończony w tym dniu rok budżetowy, zgodnie z przepisami jego regulaminu finansowego i z zasadami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji;
2. odnotowuje, że zgodnie ze sprawozdaniem Trybunału Obrachunkowego transakcje leżące u podstaw rocznego sprawozdania finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia za rok budżetowy 2016 są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach;
3. zauważa, że maksymalny wkład Unii w działania Wspólnego Przedsięwzięcia wynosi 450 000 000 EUR i jest wypłacany z programu „Horyzont 2020”; zauważa, że członkowie Wspólnego Przedsięwzięcia z branży przemysłu są zobowiązani do wniesienia środków w wysokości co najmniej 470 000 000 EUR w postaci wkładów niepieniężnych i pieniężnych w wysokości co najmniej 350 000 000 EUR na rzecz działań operacyjnych i kosztów administracyjnych Wspólnego Przedsięwzięcia oraz wkładów niepieniężnych o wartości co najmniej 120 000 000 EUR na rzecz działań dodatkowych Wspólnego Przedsięwzięcia;

Zarządzanie budżetem i finansami

4. zauważa, że ostateczny budżet gotowy do wykonania na 2016 r. obejmował środki na zobowiązania w wysokości 50 200 000 EUR oraz środki na płatności w wysokości 52 300 000 EUR; podkreśla, że wskaźniki wykorzystania środków na zobowiązania i środków na płatności wynosiły odpowiednio 94 % i 82 %, co stanowi niski poziom, zwłaszcza w odniesieniu do środków na płatności; ponadto zwraca uwagę, że w 2016 r. większość płatności dokonanych przez Wspólne Przedsięwzięcie stanowiły płatności zaliczkowe na rzecz projektów w ramach programu „Horyzont 2020” wybranych w efekcie ogłoszenia zaproszeń do składania wniosków z lat 2015 i 2016 r.;
5. zauważa, że z kwoty 450 000 000 EUR środków z programu „Horyzont 2020” przydzielonych na rzecz inicjatywy Shift2Rail kwota 52 000 000 EUR została przeznaczona na program prac w obszarze transportu na lata 2014–2015 zarządzany przez Komisję Europejską, a Wspólne Przedsięwzięcie otrzymało pozostałą kwotę 398 000 000 EUR; zauważa, że do końca 2016 r. Wspólne Przedsięwzięcie zaciągnęło zobowiązania na kwotę 92 400 000 EUR i dokonało płatności na kwotę 42 700 000 EUR (10,7 % przydzielonych środków) w celu wdrożenia pierwszej serii projektów;

6. odnotowuje fakt, że z kwoty 350 000 000 EUR wkładów, które mieli wnieść członkowie z branży na rzecz działań operacyjnych i kosztów administracyjnych Wspólnego Przedsięwzięcia, do końca 2016 r., czyli po czterech miesiącach od momentu, gdy Wspólne Przedsięwzięcie rozpoczęło realizację pierwszych projektów w ramach programu „Horyzont 2020”, członkowie zgłosili wkłady niepieniężne na rzecz działań operacyjnych w wysokości 4 500 000 EUR, z czego poświadczono już wkłady w wysokości 3 000 000 EUR; zwraca uwagę, że Rada Zarządzająca zatwierdziła wkłady pieniężne na rzecz kosztów administracyjnych Wspólnego Przedsięwzięcia w wysokości 3 200 000 EUR;
7. odnotowuje, że z kwoty 120 000 000 EUR wkładów członków z branży, które miały zostać wniesione na rzecz działań dodatkowych, do końca 2016 r. członkowie zgłosili 55 000 000 EUR (45,8 %), z czego poświadczono już wkłady w wysokości 35 200 000 EUR;
8. zwraca uwagę, że na koniec 2016 r. łączna kwota wkładów ze strony członków z branży wyniosła 62 700 000 EUR, zaś kwota wkładów pieniężnych ze strony UE wyniosła 48 500 000 EUR;
9. zauważa, że w 2016 r. Wspólne Przedsięwzięcie podpisało 27 umów o udzielenie dotacji w wyniku zaproszeń do składania wniosków z 2015 i 2016 r., a wartość działań w zakresie badań naukowych i innowacji w związku z tymi zaproszeniami wyniosła 167,3 mln EUR, która to kwota będzie współfinansowana przez Wspólne Przedsięwzięcie maksymalnie do wysokości 79,1 mln EUR;

Zapobieganie konfliktom interesów i zarządzanie nimi oraz przejrzystość

10. zauważa, że choć Wspólne Przedsięwzięcie ma obowiązek stosować opracowaną przez Komisję strategię zwalczania nadużyć finansowych w dziedzinie badań naukowych, na koniec 2016 r. wciąż nie zrealizowało ono dwóch ważnych i oczekiwanych działań z zakresu systemów zarządzania i najlepszych praktyk – nie przeprowadziło szczegółowej oceny ryzyka wystąpienia nadużyć finansowych ani nie opracowało planu działań dotyczącego wdrożenia własnej strategii zwalczania nadużyć finansowych w oparciu o metodykę Komisji; odnotowuje fakt, że w 2017 r. Wspólne Przedsięwzięcie podjęło pierwsze kroki, aby ustanowić własny plan działania w zakresie zwalczania nadużyć finansowych, tj. sesję uświadamiającą w zakresie zwalczania nadużyć finansowych dla pracowników Wspólnego Przedsięwzięcia zorganizowaną przez Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) oraz ocenę ryzyka wystąpienia nadużyć finansowych; zauważa, że w następnej kolejności przeprowadzona zostanie ocena oddziaływania ustanawiająca kluczowe cele w odniesieniu do zaradzenia głównym słabościom (IV kwartał 2017 r.) i ocena strategii zwalczania nadużyć finansowych i planu działania (czerwiec 2018 r.);

Wybór i rekrutacja pracowników

11. odnotowuje, że w 2016 r. Wspólne Przedsięwzięcie zatrudniło 7 pracowników zgodnie ze swoim planem zatrudnienia: dyrektora wykonawczego, kierownika działu administracji i finansów, pracownika ds. komunikacji, asystenta ds. informatycznych oraz trzech kierowników projektów;
12. odnotowuje, że na koniec 2016 r. Wspólne Przedsięwzięcie zatrudniało 17 pracowników, jak przewidziano w planie zatrudnienia;

Kontrola wewnętrzna

13. na podstawie sprawozdania Trybunału odnotowuje, że Wspólne Przedsięwzięcie ustanowiło plan działań na rzecz realizacji ram kontroli wewnętrznej, w którym uwzględniono rezultaty oceny ryzyka przeprowadzonej w grudniu 2016 r. przez Służbę Audytu Wewnętrznego (IAS) Komisji Europejskiej; odnotowuje ponadto, że niezależni audytorzy zewnętrzni rozpoczną kontrole *ex post* zestawień poniesionych wydatków projektowych po tym, jak pierwsze zestawienia poniesionych wydatków zostaną zatwierdzone w trakcie 2017 r.;
14. odnotowuje fakt, że IAS pełni funkcję audytora wewnętrznego Wspólnego Przedsiębiorstwa i w związku z tym podlega pośrednio Radzie Zarządzającej i dyrektorowi wykonawczemu; zauważa, że w ramach pierwszej wizyty kontrolnej stworzono profil ryzyka Wspólnego Przedsięwzięcia w celu ustanowienia trzyletniego planu prac audytu wewnętrznego;

Zamówienia i dotacje na składniki operacyjne

15. wyraża zaniepokojenie, że w postępowaniach o udzielenie zamówienia na usługi Wspólne Przedsięwzięcie nierozsądnie ustala maksymalny budżet zamówienia; zauważa, że nie ma dowodów na to, że ta maksymalna kwota została ustalona w oparciu o proces oszacowywania kosztów czy racjonalny system referencyjnych cen rynkowych; jest zdania, że może to nie zapewnić efektywności kosztowej w przypadku wieloletnich zamówień na usługi, ponieważ z doświadczeń wynika, że wartość większości otrzymanych ofert była zbliżona do maksymalnego budżetu; z zadowoleniem przyjmuje fakt, że podejście zastosowane przez Wspólne Przedsięwzięcie jest zgodne z postanowieniami *vademecum* Komisji dotyczącego udzielania zamówień publicznych oraz zasadami jego regulaminu finansowego;
16. zwraca uwagę na fakt, że w dwóch przypadkach na osiem Wspólne Przedsięwzięcie przyznało dotacje konsorcjom projektowym, mimo że kontrole rentowności beneficjentów przeprowadzone przez Agencję Wykonawczą ds. Badań Naukowych wskazywały na słabą zdolność finansową koordynujących członków tych konsorcjów; zauważa, że pociąga to za sobą niepotrzebnie duże ryzyko finansowe dla realizacji tych projektów, a ryzyko finansowe było szczególnie duże w jednym przypadku, w którym partnerowi koordynującemu przydzielono ponad 45 % ogółu

środków na finansowanie projektu; wzywa Wspólne Przedsięwzięcie, by do końca 2018 r. przedstawiło jasne powody, dla których postanowiło podjąć takie ryzyko, oraz by pisemnie powiadomiło organ udzielający absolutorium o rozwoju obu projektów w ramach działań podejmowanych w następstwie udzielenia absolutorium; zwraca uwagę na nieustanną i znaczącą potrzebę zapewnienia odpowiedniego systemu oceny ryzyka, który należy stosować w sposób kompleksowy;

Inne kwestie

17. wzywa Komisję, aby zapewniła bezpośrednie zaangażowanie Wspólnego Przedsięwzięcia w proces przeglądu śródkresowego programu „Horyzont 2020” w zakresie dalszych uproszczeń i harmonizacji wspólnych przedsięwzięć;
18. uważa, że Wspólne Przedsięwzięcie powinno przekazywać obywatelom Unii, za pośrednictwem instytucji unijnych, informacje na temat znaczących badań, które prowadzi, oraz istotnej współpracy, podkreśla znaczenie rzeczywistych postępów poczynionych w wyniku jego pracy, które stanowią ważny element jego mandatu, a także fakt, iż współpracuje z innymi wspólnymi przedsięwzięciami w zakresie uświadamiania opinii publicznej korzyści płynących z ich pracy; zauważa w związku z tym, że również wielu partnerów prywatnych Wspólnego Przedsięwzięcia posiada możliwości bezpośredniego komunikowania się z obywatelami Unii, dlatego należy ich zachęcać do udziału w takich działaniach.
19. podkreśla, że badania i innowacje w sektorze kolejowym są decydujące dla rozwoju bezpiecznego i konkurencyjnego w skali światowej sektora kolejowego i odgrywają ważną rolę w dążeniu do znacznego obniżenia kosztu całego cyklu życia systemu transportu kolejowego oraz uzyskania znacznego wzrostu przepustowości tego systemu, niezawodności i punktualności, jak również w celu usunięcia pozostałych przeszkód technicznych dla interoperacyjności oraz ograniczenia negatywnych efektów zewnętrznych związanych z transportem; podkreśla też, że celami Wspólnego Przedsięwzięcia są stworzenie jednolitego europejskiego obszaru kolejowego oraz zwiększenie atrakcyjności i konkurencyjności europejskiego systemu kolejowego;
20. przypomina, że badania naukowe i innowacje nie są odrębnym procesem, do którego da się zastosować proste reguły zarządzania procesami; podkreśla w związku z tym, że niezwykle istotne jest identyfikowanie tych projektów badawczych i innowacyjnych, które mogą wprowadzić na rynek nowe rozwiązania; podkreśla, że zmiany do rozporządzenia w sprawie ustanowienia Wspólnego Przedsięwzięcia oraz jego statutu będą niezwykle istotne dla dalszego rozwoju Wspólnego Przedsięwzięcia, tak aby zwiększyć jego wydajność; podkreśla w szczególności, że należy przewidzieć zastosowanie zasady wieloletniego finansowania oraz przyjęcie elastycznego harmonogramu publikowania propozycji projektów;
21. podkreśla znaczenie współpracy między Wspólnym Przedsięwzięciem a Europejską Agencją Kolejową (ERA); z zadowoleniem przyjmuje udział ERA w posiedzeniach Rady Zarządzającej Wspólnego Przedsięwzięcia; zwraca się do Wspólnego Przedsięwzięcia o przedstawienie w rocznym sprawozdaniu z działalności bardziej konkretnych informacji na temat głównych osiągnięć tej współpracy;
22. zauważa, że w ciągu pierwszych miesięcy od uzyskania niezależności Wspólne Przedsięwzięcie rozpoczęło pewne prace przygotowawcze w celu rozważenia, w jaki sposób korzystać z działań przewidzianych w innych unijnych programach i funduszach w odniesieniu do sektora kolejowego, zwłaszcza w Europejskim Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych oraz Europejskim Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności, oraz że Wspólne Przedsięwzięcie zamierza dalej rozwijać te działania; zwraca się do Wspólnego Przedsięwzięcia o przedstawienie szczegółowych informacji na temat tego, w jaki sposób zamierza rozwijać synergii między tymi działaniami oraz jakie są oczekiwane wyniki;
23. podkreśla, że w następstwie projektów badawczych i innowacyjnych na etapach demonstracji i wdrażania należy wprowadzić wyższy poziom gotowości technologicznej; podkreśla, że dodatkowe możliwości finansowania za pomocą odpowiednich instrumentów są niezbędne do stworzenia konkurencyjnego systemu kolejowego w przyszłości.